Així varia la mortalitat abans dels 80 anys entre els 3 CAP de Rubí

Consulta les defuncions que es van produir a cadascuna de les Àrees Bàsiques de Salut

Un home buscant a l'interior d'un contenidor. | Carlos Baglietto

La **pandèmia de la Covid** ja queda enrere, però en perviu una altra de més estructural i igualment letal, la de la **desigualtat**. Nombrosos estudis evidencien que el **nivell socioeconòmic** de cadascú impacta en les possibilitats de viure més o menys anys, i les darreres dades sobre mortalitat a Catalunya indiquen que el 2021 i 2022 això no va variar. Ben al contrari, la **ràtio de defuncions entre els 15 i els 80 anys va ser un 27% superior** a aquelles àrees bàsiques de salut (ABS) més pobres respecte les més riques.

Quina és la ràtio de mortalitat a cada franja d'edat, en funció del nivell socioeconòmic de la seva ABS?
Mitjana de morts anuals per cada 1.000 persones, els anys 2021 i 2022, segons el nivell de privació de les àrees bàsiques de salut de Catalunya

[intext1]

Les diferències entre els **nivells de mortalitat** s'incrementen si s'exclouen les franges més properes als 80 (edat que s'acosta a l'actual esperança de vida mitjana, que supera de poc els 83). Entre els 15 i els 59 anys, el nombre de defuncions és **un 70% superior a les ABS més pobres** respecte les més riques i, entre els 60 i els 69, la diferència és d'un 51%. Més enllà dels

80 anys, en canvi, totes les ràtios es disparen i ja no varien massa segons el nivell socioeconòmic, ja que és precisament la darrera franja, quan la vida ja acaba per a qui hi hagi arribat.

Un altre element que impacta clarament en la mortalitat és el **sexe**. L'esperança de vida de les dones és més de cinc anys superior que la dels homes, però no cal arribar fins a la vellesa per observar aquest fet. En les ABS de tots els nivells socioeconòmics, **la mortalitat dels homes és més elevada per a totes les franges d'edat**. Per exemple, els dos últims anys van morir de mitjana 5,7 de cada 1.000 dones d'entre 60 i 69 anys a les ABS més pobres, mentre que la ràtio en homes va ser de 13,4. En la mateixa franja però a les àrees més riques, les ràtios van ser de 4,1 en elles i de 8,9 en ells.
[intext2]

Un altre manera de calibrar-ho és amb el percentatge de morts de menys de 80 anys respecte el total, a les ABS de cada nivell socioeconòmic. A aquelles on és més baix, **un 42,5% dels morts dels dos últims anys tenia menys de 80 anys** i, de fet, més d'un de cada cinc no va arribar ni als 70. En canvi, a les àrees més riques, escassament un 30% van perdre la vida sense haver viscut 80 anys i menys del 14% es van quedar per sota dels 70. De nou, però, hi ha grans diferències en funció del sexe i, fins i tot, més de la meitat dels homes morts a les ABS més pobres tenien menys de 80 anys.

Quin percentatge de morts va perdre la vida abans d'arribar als 80 i en quines franges d'edat, en funció del nivell socioeconòmic de la seva ABS?

[intext3]

Més enllà del nivell socieconòmic del territori i el sexe de cadascú, hi ha molts altres elements determinants en relació a les possibilitats de morir abans d'arribar a l'esperança de vida mitjana. **Altres característiques demogràfiques també hi impacten**, però és que, encara que cada ABS tingui uns nivells de privació mitjana determinats, hi conviuen veïns amb rendes molt diferents. Això fa que el pes dels morts de menys de 80 anys no variï de forma lineal en funció del nivell socioeconòmic de cada àrea.

Aquest fet es pot constatar al següent gràfic, on es poden visualitzar totes les ABS segons el percentatge de morts de menys edat i el seu índex socioeconòmic concret, ja no de forma agrupada en quatre nivells. **La línia contínua marca la tendència** amb què evoluciona l'associació entre aquestes dues variables, i és clara segons les conclusions extretes, però els punts (cadascun és una àrea) estan dispersos. Tot i això, si es clica per observar **només les ABS de Barcelona**, on les característiques sociodemogràfiques són més homogènies, aquests punts ja apareixen més units i més pròxims a la tendència mitjana.

Evolució del percentatge de morts per sota dels 80 anys, en funció de l'índex socioeconòmic de cada ABS
Clicant o passant el cursor per damunt de cada punt, apareix el nom i la informació de cada àrea bàsica de salut

Així i tot, un estudi previ a la Covid de diversos acadèmics, metges i membres del Departament de Salut que van poder analitzar els nivells de mortalitat a nivell individual va reforçar l'evidència conforme la desigualtat és letal i la capacitat socioeconòmica condiciona l'esperança de vida. En concret, concloïa que **els homes en nivells baixos viuen de mitjana 12,4 anys menys que els més rics**, mentre que, en les dones, la diferència és de 9,4 anys. Aquesta diferència, de fet, no varia massa respecte la que hi ha als EUA, on no hi ha un sistema públic de salut universal. Vist d'altra manera, els homes rics tenen a Catalunya una esperança de vida similar a la de **Suïssa** i els pobres la tenen com la de **Ruanda**.

[noticiadiari]2/252358[/noticiadiari]
Més enllà de la tònica general, la diversitat entre les ABS del país és molt elevada. Aquella on el percentatge de morts de menys de 80 anys va ser més alt va ser la del barri del **Gornal**, a l'**Hospitalet de Llobregat**, on el 55,9% no arribava a aquesta edat, seguit per tres barris de **Santa Coloma de Gramenet**, **Sant Adrià de Besòs** i **Badalona** que també superen el 55%. En canvi, ben a prop, una ABS del districte de l'Eixample de Barcelona només va tenir un 22,3% de morts de menys de 80 anys. És on menys n'hi va haver, seguida de la **Pobla de Segur**.

Percentatge de morts de menys de 80 anys, a cada ABS de Catalunya, els anys 2021 i 2022
Clicant o passant el cursor per damunt de cada àrea, n'apareix el nom i la informació detallada

La pluralitat interna a Barcelona, a dins de la qual hi ha també grans desigualtats, és igualment enorme. L'ABS esmentada abans amb menys mortalitat per sota dels 80 es troba a la **Dreta de l'Eixample** i té un nivell socioeconòmic alt, de 125,2. I a escassa distància, en canvi, es troba una altra ABS, al **Raval**, amb un índex socioeconòmic de només 71,7 i on el 54,7% dels morts no havien arribat als 80. Li duplica el percentatge a l'àrea rica de la Dreta de l'Eixample, malgrat la proximitat. El següent mapa apropa el focus per apreciar aquestes enormes diferències socials i, de retruc, també de salut i esperança de vida.

Percentatge de morts de menys de 80 anys, a cada ABS de Barcelona, els anys 2021 i 2022
Clicant o passant el cursor per damunt de cada àrea, n'apareix el nom i la informació detallada

[despiece]**Així s'ha fet aquesta notícia**

Les dades d'aquest article s'ofereixen a nivell d'àrees bàsiques de salut (ABS) i no de municipis o comarques perquè aquest és un dels àmbits territorials en què s'organitzen els serveis d'atenció primària i especialitzada (per sota de la regió sanitària) i amb què es difonen les dades del Departament de Salut. Tant les de defuncions per edats com les de població de referència són públiques i els dos paquets s'han unit per poder calcular les ràtios de mortalitat per cada franja d'edat a cada ABS.

Tot i això, per als càlculs, s'han exclòs les àrees de Terrassa i la de Castellbisbal, ja que la informació dels morts i la de població diferien en aquests àmbits a causa de canvis molt recents en l'organització territorial en l'àmbit de la salut. Com que no es podien posar en relació les dues fonts de dades, s'ha optat per no computar-les i evitar distorsions.

L'atribució d'un índex socioeconòmic a cada ABS és també una tasca del Departament de Salut, com un element més per tal de planificar-hi millor les potencials necessitats. Es tracta d'un índex sintètic elaborat a partir de sis indicadors: la població ocupada, el nombre de treballadors de baixa qualificació, la població amb estudis baixos, la població jove sense estudis postobligatoris, el nombre de migrants provinents de països de renda baixa o mitjana, i la renda mitjana per persona. Es tracta, per tant, d'una eina per calibrar la privació de forma més global i no només en relació als ingressos. L'agrupació en quatre nivells també és una operació del Departament de Salut i cadascun d'ells no representa una quantitat similar d'ABS, sinó que els nivells més baix i més alt són més reduïts.

A l'hora de calcular les ràtios de mortalitat per franja d'edat i grups socioconòmics, encara que es tracta de dades no mostrals sinó de població, s'ha tingut en compte el marge d'error per certificar que hi ha significativitat estadística plena. I aquesta existeix, amb un nivell de confiança del 95%, en pràcticament tots els casos, quan se salta d'un grup a un altre en qualsevol franja d'edat, més enllà de l'última de 80 anys i més. Igualment, el coeficient de correlació entre índex

socioeconòmic i percentatge de morts per sota dels 80 anys és de r=0,57 per a tot Catalunya i de r=0,85 per a Barcelona.
[/despiece]